

Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi¹

A Scale Development Study: Analysis of Primary School Students' School Adjustment

Faruk KALKAN , Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, farukkalkan60@hotmail.com

Erdal KÜÇÜKER , Doç. Dr., Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi, erdal.kucuker@gop.edu.tr

Betül ALATLI , Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, betulkarakocalatli@gmail.com

Geliş tarihi - Received: 26 Aralık 2022
Kabul tarihi - Accepted: 19 Ağustos 2024
Yayın tarihi - Published: 28 Ağustos 2024

¹ Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Kalkan, F., Küçük, E. & Alatlı, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1904-1928.*

DOI. 10.51460/baebd.1224102

Öz. Bu çalışmada ilkokul öğrencilerinin okula uyumlarını belirtmek için geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmek ve bu ölçekten elde edilen puanların farklı değişkenler (cinsiyet ve sınıf) açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Ölçek geliştirme sürecinde ilk olarak sınıf öğretmenlerinden uyumlu ve uyumsuz öğrenci özelliklerine ilişkin yazılı görüşler alınmıştır. Bu görüşlere ve literatüre dayalı olarak 37 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Uzman görüşü sonrasında madde sayısı 30'a düşmüştür. Alınan dönütler ve analizler sonucunda gerekli düzeltmeler yapılarak 22 maddeden oluşan deneme formu, 369 ilkokul öğrencisine uygulanmıştır. Yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda 16 maddeden ve üç faktörden oluşan bir yapı elde edilmiştir. Bu faktörler "Akademik Uyum", "Kurallara Uyum" ve "Akran Uyum" olarak adlandırılmıştır. Nihai form, doğrulayıcı faktör analizi yapmak için 248 ilkokul öğrencisine uygulanmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.91 test tekrar test güvenilirlik katsayısı ise 0.92 olarak tespit edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ilkokul öğrencilerinin okula uyumlarını ölçebilecek toplam üç alt boyuttan ve 16 maddeden oluşan geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış bir ölçek geliştirilmiştir. Katılımcıların cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre ilkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeğinden alınan toplam puanlara dair karşılaştırmalar yapılmıştır. Katılımcıların ilkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeğinden aldıkları puanlar cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermezken sınıf düzeylerine göre aldıkları puanlar farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: "Uyum", "Sosyal uyum", "Akran uyumu", "Akademik uyum", "İlkokul".

Abstract. In this study, it is aimed to develop a valid and reliable scale to indicate primary school students' adaptation to school and to examine the scores obtained from this scale in terms of different variables (gender and grade). During the scale development process, firstly, written opinions about adjusted and imalladjusted student characteristics were obtained from classroom teachers. Based on these views and the literature, an item pool of 37 items was created. After the expert opinion, the number of items decreased to 30. As a result of the feedback and analysis, the necessary corrections were made and the trial form consisting of 22 items was applied to 369 primary school students. As a result of the exploratory factor analysis conducted to determine the construct validity, a structure consisting of 16 items and three factors was obtained. These factors were named as "Academic Adjustment", "Normative Adjustment" and "Peer Adjustment". The final form was applied to 248 primary school students to conduct a confirmatory factor analysis. The Cronbach alpha coefficient of the scale was 0.91, and the test-retest reliability coefficient was 0.92. As a result of the analysis, a valid and reliable scale consisting of three sub-dimensions and 16 items that can measure primary school students' adjustment to school was developed. Comparisons were made regarding the total scores obtained from the Primary School Students' School Adjustment Scale according to the gender and grade levels of the participants. While the scores of the participants obtained from the School Adjustment Scale of Primary School Students do not differ significantly according to gender, their scores differ according to their grade levels.

Keywords: "Adjustment", "Social adjustment", "Peer adjustment", "Academic adjustment", Primary school.

Extended Abstract

Introduction. Adjustment is defined as "conformity, harmony among the parts of a whole" (Turkish Language Association Dictionary, 2011, p. 2295). A perfect operation of the wheels and other parts within a mechanical clock is an example of an adjustment. adjustment is a meaningful situation for people in social relationships as well as for machines. People live seamlessly in biological or social harmony or have to face various problems. Trying to find a place for himself in the society, the child's efforts to perceive and interpret the external world and make inferences about his own and other individuals' behaviors also affect his / her adaptation process. Adjustment behavior can also occur through the adoption (in other words, self-appropriation) mechanism. In this case, a person obeys any rule, idea or command because he thinks it is really true. A person who adapts to the opinion of a group or individual because he believes that it is correct means that he / she shows adaptation behavior through adoption (Kağıtçıbaşı, 2014). Social harmony is defined as "the person perceives and demonstrates appropriate behaviors around them; the behavior of the people in the relationship in accordance with their wishes;" demonstrating behaviors that are appropriate to the innovations around them (Öz, 2017).

Purpose. In this study, it is aimed to develop a valid and reliable scale to indicate primary school students' adjustment to school and to examine the scores obtained from this scale in terms of different variables (gender and grade).

Method. During the scale development process, firstly, written opinions about adjusted and maladjusted student characteristics were obtained from classroom teachers. Based on these views and the literature, an item pool of 37 items was created. After the expert opinion, the number of items decreased to 30. As a result of the feedback and analysis, the necessary corrections were made and the trial form consisting of 22 items was applied to 369 primary school students. As a result of the exploratory factor analysis conducted to determine the construct validity, a structure consisting of 16 items and three factors were obtained. These factors were named as "Academic Adjustment", "Rules Adjustment" and "Peer Adjustment". The final form was applied to 248 primary school students to conduct a confirmatory factor analysis.

Results. The Cronbach alpha coefficient of the scale was 0.91, and the test-retest reliability coefficient was 0.92. As a result of the analysis, a valid and reliable scale consisting of three sub-dimensions and 16 items that can measure primary school students' adjustment to school was developed. Comparisons were made regarding the total scores obtained from the Primary School Students' School Adjustment Scale according to the gender and grade levels of the participants. While the scores of the participants obtained from the School Adjustment Scale of Primary School Students do not differ significantly according to gender, their scores differ according to their grades.

Discussion and Conclusion. In this study, it was aimed to develop a scale in order to determine the adjustment of primary school students to school and to examine the scores obtained from the scale in terms of different variables. The Primary School Students' School Adjustment Scale, which consists of 30 items, which emerged in this direction, was applied to a total of 369 students by primary school teachers working in Tokat. Exploratory Factor Analysis was conducted to test the construct validity of Kalkan, F., Küçük, E. & Alatlı, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1904-1928.*

DOI. 10.51460/baebd.1224102

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 1904-1928.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 1904-1928.
Araştırma Makalesi / Research Paper

the scale with the trial application, and correlations between sub-dimensions were calculated. The structure determined for the scale as a result of CFA was verified by Confirmatory Factor Analysis. For CFA, a 16-item final form was applied for 248 students by teachers from primary schools in Tokat. Regarding the reliability of the scale, Cronbach alpha and test-retest reliability were calculated. In addition, item analysis was carried out in order to describe the properties of the items and item-total correlation coefficients and item discrimination were calculated.

Giriş

Uyum, bir bütünü parçaları arasında bulunan uygunluk ve ahenk olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, 2011). Mekanik bir saat içindeki çarkların ve diğer parçaların kusursuz bir şekilde çalışması bir uyum örneğidir. Uyum, makineler için olduğu kadar toplumsal ilişkiler içindeki insanlar için de anlamlı bir durumdur. İnsanlar, biyolojik ya da toplumsal uyum içinde sorunsuz bir şekilde yaşarlar ya da çeşitli sorunlarla yüzleşmek zorunda kalırlar. Toplum içinde kendine yer bulmaya çalışan çocuğun dış dünyayı algılama, yorumlama ve hem kendi hem de başka bireylerin davranışları ile ilgili çıkarımlar yapma çabası, onun uyum sürecini de etkilemektedir. Toplumsal uyum, kişinin çevresindeki değişiklikleri algılaması ve buna uygun davranışlar göstermesi olarak açıklanmaktadır (Pellerin & Raufaste, 2020). Uyuma davranışı, benimseme mekanizmasıyla ortaya çıkabilir; kişi, bir düşünceyi benimsediği için uyum gösterebilir (Schick et al., 2021). Örneğin, araç kullanırken hız sınırlarına uymak, kırmızı ışıkta durmak gibi davranışlar, doğru olduğuna inanıldığı için gerçekleştirilebilir. Bu durum, bireyin toplumsal uyum içinde olduğunu gösterir. Toplum içindeki uyum, bireylerin ilişkide bulunduğu insanların isteklerine uygun davranışlar sergilemesiyle sağlanır (Rajkumar, 2023).

Ahmad ve Kahan (2016) uyumu, “bireyin üstüne düşen görevlerini farklı şartlar altında da etkili bir şekilde yerine getirmesi olarak” tanımlamaktadırlar. Şartlar ne kadar farklı ve zor olursa olsun eğer kişi görevlerini yerine getirebiliyorsa uyumlu birey olarak tanımlanabilir. Eze ve Nwoke (2012) ise uyumu, bireylerin problemleri tanımlamasını sağlayan ve belli problem çözüme örüntülerine yönlendiren psikolojik bir ihtiyaç olarak tanımlamaktadır. Kılıçcı'nın (1998) bakış açısı ile uyum, kişinin kendi ihtiyaçları ile çevrenin beklentileri arasındaki dengenin “iyi” olmasıdır ve bu dengenin kurulması hem çevreye hem de bireye hizmet etmelidir. Demirel (2005, s.127) uyumu, “birey ile dünya arasındaki harmoni [uyum, düzen, ahenk]. Bireyin harmoni elde etmek ve sürdürmek için kendini ve çevresini değiştirmeye çalışması süreci” şeklinde tanımlamaktadır. Yavuzer (2007), kişinin genel olarak çevresiyle ve kendisiyle olumlu ilişkiler kurması ve bu ilişkileri sürdürme kabiliyetine uyum demektedir. Tüm bu tanımlardan yola çıkıldığında bireyin var olan özellikleri ile ait olduğu çevre arasında dengeli bir ilişki kurması ve bu ilişkiyi sürekli hale getirebilmesi uyum olarak tanımlanabilir.

Okullar, birey yetiştirmek amacıyla kurulmuş kurumlar olarak, öğrencilere hem toplumun hem de öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun, önceden hazırlanmış programlar ve öğretim etkinlikleri sunarak olumlu davranış değişikliği yaratmayı amaçlamaktadır. Bir okulun kontrollü ortamında öğrencilere kazandırılacak tutum, bilgi ve beceriler önceden planlanır. Bu tutum, bilgi ve beceriler, bu konularda uzman öğretmenler tarafından organize öğretim faaliyetleri yoluyla sistematik olarak sunulur (Steinmayr ve ark. 2021). Çocuklar için bu ortam yeni bir sosyal ortamı temsil eder; çoğu çocuk için ilkökul ilk duraktır (Nasri ve Rouissi, 2023). Bu bakış açılarına göre uyum, bireyin doğuştan gelen özellikleri ile ait olduğu çevre arasında dengeli bir ilişki kurulması ve bu ilişkinin sürekli olarak sürdürülmesi olarak tanımlanabilir (Chinkhumba vd., 2022). Uyum kavramı aynı zamanda bireylerin kendileri ve dünya arasında denge ve düzen sağlamak için kendilerine ve çevrelerine uyum sağlama çabasını da içermektedir (Priajana, 2022). Ayrıca uyum, bireylerin çevreleriyle olumlu ilişkiler kurması ve bu ilişkileri etkili bir şekilde sürdürebilmesiyle ilişkilidir (Steinmayr vd., 2023). Genel olarak okul

ortamındaki uyumun özü, bireylerin kişisel özellikleri ile dış çevre arasında uyumlu bir ilişki kurabilmeleri ve bu ilişkinin zaman içinde sürekliliğini sağlayabilmelerinde yatmaktadır.

İlkokul, öğrencileri sonraki eğitim düzeylerine ve hayata hazırlayan planlı bir eğitim basamağıdır. İlkokul, ailesinden ilk kez ayrılan çocuklar için yeni bir sosyal çevredir (Bilgin, 2013) ve yeni bir tecrübüdür (Yavuzer, 2007). Aileden farklı bir ortama geçişin ilk adımı olarak okula yeni başlayan öğrenciler, eğitim ortamına uyum sağlamakta zorluk çekebilirler (Karagözoğlu ve Kemertaş, 2004). İlkokul çağındaki çocuklarda görülen davranış sorunları ve uyumsuzluklar, yetişkinliklerinde ve gelişim süreçlerinde sorunlara yol açmaktadır (Bradshaw, Waasdorp ve Leaf, 2012). Genel kanı, çocuklarda görülen davranış sorunlarının bireyin okula uyumunu ve akademik başarısını olumsuz yönde etkilediği yönündedir. (Aunola, Stattin ve Nurmi, 2000). Yeni bir sosyal çevre ve eğitim sistemine dâhil olan çocuklar için ilkokul, sonraki okul hayatına uyum sağlamalarında mihenk taşı konumundadır.

Okula uyum, Baines (2002) tarafından öğretmen ve çocuk arasındaki ilişkiler, akademik başarı, genel uyum şeklinde ele alınırken, Weinstein (1998) okul uyumunu akademik başarı, sosyal, duygusal ilişkiler ve davranış becerileri olarak ele almıştır. Berndt (1999) ise uyumu tanımlarken öğrencilerin öğretmenleri dinlemesi, sınıf ve okul kurallarına uyması, sınıfta başarılı olma motivasyonu, akademik performans ve sınıf etkinliklerine aktif katılımları olarak nitelendirmiştir.

Okula uyum, etkili öğrenmeyi kolaylaştırmak için okulda gerekli olan özellikler ile öğrencilerin özelliklerinin uyumlu bir şekilde bir araya geldiği süreçtir (Özdemir ve Battal 2019). Öğretmenlerin, akranların ve ebeveynlerin önemli rol oynadığı çeşitli faktörler çocukların okula uyum sürecini etkilemektedir (Bulut, 2019). Okula uyum aynı zamanda bireyin okuldaki başarısı, derslere katılımı, okul ortamındaki rahatlığı ve okul ortamına olan ilgisi ile de ölçülmektedir (Şen vd., 2018). Çocuklar bu uyumu okula başlamanın ilk günlerinde başarabilirler ancak tam tersi de gerçekleşebilir. Okula başarılı bir şekilde uyum sağlamak, etkinliklere aktif katılıma, dikkatli olmaya, bağımsız çalışmaya ve akademik başarıya yol açtığı için çok önemlidir. Ayrıca iyi uyum sağlayan çocuklar akranları ve öğretmenleriyle yakın ilişkiler kurabilmektedir (Ogelman vd., 2022).

Okula uyum, okulun ilk günlerinin ötesine uzanan, tüm eğitim düzeylerinde okul, sınıf ve öğretmen kurallarına verilen tepkileri kapsayan çok yönlü bir süreçtir (Topses, 2007). Sınıfın entelektüel, sosyal, duygusal ve davranışsal taleplerine uyum sağlamayı ve bu alanlardaki çeşitli becerilerin gelişimini içerir (Ladd, Birch ve Bush, 1999). Okula uyum, çocuğun okula karşı tutumu, duygusal deneyimleri, eğitim sürecine katılımı ve akademik başarısı ile ilgili geniş bir kavramdır (Özaslan ve Baba-Öztürk, 2022). Öğrenciler okul ortamında kendilerini rahat hissettiklerinde beklenen öğrenme davranışlarını sergileme ve başarılı olma olasılıkları daha yüksektir (Demirtaş, 2016). Uyum sürecindeki zorluklar, okulların gerektirdiği kendine özgü görevlerden, uyulması gereken kurallardan, öğretmenlere ve akranlara uyum sağlama ihtiyacından kaynaklanmaktadır (İnal, 2012).

Son dönemdeki araştırmalar, okul öncesi öğrencilerinde pratik dil becerileri ile okula uyum süreçleri arasında önemli ilişkiler saptamıştır. Tiryaki'nin (2023) yürüttüğü çalışma, bu iki değişken arasında orta ve yüksek düzeylerde anlamlı korelasyonlar olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, Duman (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırma, çocuklarda gözlenen düşük okula uyum

Kalkan, F., Küçüker, E. & Alatlı, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1904-1928.*

DOI. 10.51460/baebd.1224102

düzeylerinin düşük akademik başarı, okuldan erken ayrılma ve davranışsal zorluklar gibi sorunlara yol açabileceğini vurgulamaktadır. Ezmeci ve arkadaşlarının (2020) çalışması ise okula uyumla ilgili sorunların, akran dışlanması, okuldan kaçınma ve uzun vadede akademik başarıda düşüş gibi olumsuz sonuçlarla bağlantılı olduğunu belirtmektedir. Saygılı'nın (2021) araştırması da okula uyumdaki zorlukların çocuklarda istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına neden olabileceğini göstermiştir. Bu bulgular, öğrencilerin okula uyumlarının, onların akademik ve sosyal sonuçları üzerindeki belirleyici ve kritik rolünü altını çizmektedir.

Öğrencilere sosyal destek ile okuldaki öznel iyi oluşları arasındaki ilişkiyi anlamak, okula uyumun artırılmasına katkı sağlayabilir (Merve ve Traş, 2022). Çünkü okullar dışsal ve içsel etmenlerin bir arada bulunduğu önemli eşiklerdir. Bununla birlikte eğitim ve okul süreci, çocuk veya gencin uyum sorunları yaşayabileceği önemli bir evredir. Bağımlı kişilik geliştirmiş çocuğun okul yaşamına uyumu kuşkusuz daha zordur. Otorite karşısında kimi zaman edilgen kimi zaman uyumsuz davranışlar üretebilir, çevresine yabancılaşabilir (Topses, 2007). Daha dar bir çerçeveden bakıldığında sınıf içinde görülen davranış problemleri de eğitim öğretim faaliyetlerini aksatabilmektedir. İlkokul öğretmenleriyle yapılan bir çalışmada öğretmenler karşılaştıkları temel davranış sorunlarını, "arkadaşının sözünü kesme", "izin almadan konuşma", "derse geç gelme", "izin almadan sınıfta dolaşma", "sırada aşırı rahat oturma" olarak belirtmişlerdir (Balay ve Sağlam, 2008).

Okulda eğitim öğretimin gerçekleştirilebilmesi, öğrencilerin okul ve sınıf kurallarına uymasına bağlıdır (İnal, 2004). İnsanlar arasındaki ilişkiler, belirli kurallara göre işler. Tüm sınıfların etkili bir şekilde işlevlerini yerine getirebilmeleri için kurallara ihtiyaç vardır. Kurallar, davranışlara yön veren yargılar olarak tanımlanabilir. Okuldaki kurallar, tüm bireyleri kapsayacak şekilde konulduğunda, yansızlığı sağlar, bireysel isteklere farklı tutumlar geliştirmenin önüne geçer. Aynı zamanda yetkinin benimsenmesini, bireysel üstünlüğe gerek duyulmadan kolaylaştırır (Topses, 2007). Kurallar, öğrencinin ihtiyaç ve gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. Aşırı kuralların baskısı altında kalan öğrenci, okula gelmeme, okulu terk etme gibi davranışlar gösterebilir (Çelik, 2012). Bu durumda çocuk, özsaygısını kaybetme eğilimleri gösterebilir. Kurallar, okul genelinde belirlendiğinde daha genel yargılar ifade edebilir. Okul kuralları bireylerin sadece sınıf içindeki düzenlerini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda okul dışındaki hayata da hazırlar. Bu kurallar sayesinde bireyler, okul dışındaki hayata daha çabuk uyum sağlar, demokratik hak ve sorumluluklarını daha kolay yerine getirir (Çelikten ve Boyacı, 2009). Bu açıdan bakıldığında okul dışındaki hayat, okulu da etkisi altına alan bir kültürün yansımasıdır. Kendisini ve çevresini daha iyi anlamak adına çözümlenmelerinde çocuğa yardımcı olur. Okul ve sınıf kuralları, okulda yapılması ya da yapılmaması gereken davranışları gösteren kurallardır. Okulda, öğrenme-öğretme süreci, öğretim programı, öğretmen-öğrenci karmaşık ilişkiler içindedir. Okul, öğrencinin kendine has özelliklerini de göz önüne alarak bunlardan kötü olanları gidermek, iyi olanları pekiştirmek zorundadır (Aydoğan, 2010).

Bilton ve arkadaşları (2008) ise okulların bir örnek olmadıklarını, farklı çocuklara farklı değerler verdiklerini savunmaktadır. Okul, bazı çocuklara itaat ve kurallara bağlılığı öğretirken, diğer çocuklara seçkinlerin liderlik vasıflarını öğretir (Bilton vd., 2008, s. 267). Çocuğun okul yüzünden kendi değerini ve toplumdaki yerini bilmekten uzaklaştığını söyleyen eleştirel yaklaşımlar da bulunmaktadır: Ancak, kuralların öğrenilmesi ya da kurallara uygun davranışlar sergilenmesi, bütün öğrenciler açısından aynı

Kalkan, F., Küçüker, E. & Alatl, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1904-1928.*

DOI. 10.51460/baed.1224102

şekilde gerçekleşmeyebilir. Bu tip durumlarda öğrencilerin okula uyum sağlamakta güçlük çektikleri düşünülmekte ve bu öğrenciler “uyumsuz” olarak etiketlenebilmektedirler. Okuma, yazma, konuşma ve dinleme gibi dil eğitiminin en önemli becerilerinde de başarısız olabilmektedirler.

İlkokul öğrencilerinin okula uyumu çeşitli iç ve dış faktörlerden etkilenen karmaşık bir süreçtir. Araştırmalar, öğrencilerin COVID-19 karantinası gibi zorlu zamanlarda algıladıkları psikolojik sıkıntının, onların yeni öğrenme ortamlarına uyumlarını etkileyebileceğini göstermektedir (Segre ve ark. 2021). Ek olarak, üniversite öğrencileri arasında yaşamın anlamı ile bağımlılık yaratan davranışlar arasındaki ilişkide okula uyumun aracılık rolü, uyum süreçlerinde psikolojik iyi oluşun önemini vurgulamaktadır (Zhao vd., 2023). Devlet ilkokullarında öğrenci ihmali ve uyum sorunlarının ele alınması, öğrencilerin uyum deneyimlerini şekillendirmede hem iç hem de dış faktörlerin önemini vurgulamaktadır (Ikhrom ve diğerleri, 2023). Okul iklimi, öğretmen desteği ve katılımı üzerine yapılan çalışmalar, bu faktörlerin öğrencilerin okula uyumu üzerindeki dolaylı etkilerini vurgulamaktadır (Simić ve Vukelić, 2023). İlkokul öğrencileri arasında okul zorbalığını azaltmada psikolojik dayanıklılığın koruyucu rolünün anlaşılması, uyum sağlamada sosyo-duygusal faktörlerin önemine ışık tutmaktadır (Dinler & Hacıfazlıoğlu, 2020). Ek olarak, okul mobilyalarının ergonomik değerlendirmeleri ve okul kantinlerindeki beslenme riski değerlendirmeleri, fiziksel ve çevresel faktörlerin öğrencilerin uyumu üzerindeki etkisinin altını çizmektedir (Podrekar ve diğerleri, 2022; El-Tawila ve diğerleri, 2022). Fiziksel engelli öğrenciler arasında olumlu sosyal davranış, öğretmen öz-yeterliliği ve okula uyum arasındaki ilişki, uyum süreçlerinde sosyal desteğin ve bireysel özelliklerin önemini vurgulamaktadır ("Impact of prosocial davranış ve öğretmenin öz-yeterliliği üzerinde fiziksel engelli öğrencilerin okul uyumu", 2022). Genel olarak, psikolojik, sosyal, çevresel ve akademik faktörleri göz önünde bulunduran bütünsel bir yaklaşım, ilkokul öğrencileri arasında başarılı okula uyumun teşvik edilmesinde esastır.

İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi Ölçek Geliştirme Çalışması ile ilgili araştırmalardan farklı olarak, uyum kavramı, okula başlanan ilk günlerde yaşanan uyum sorunları dışında, öğrencilerin tüm ilkokul yaşantıları boyunca incelenmesi gereken bir kavram olarak ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Ayrıca uyum ile akademik başarı arasındaki ilişkinin incelenmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Her öğrenci için rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenleri tarafından kullanılabilir olan çalışma ile uyum seviyelerinin belirlenmesinin, ileriki öğrenim hayatlarında öğrencilere yardımcı olacağı öngörülmektedir. Bu çalışmada ilkokul öğrencilerinin değişik boyutlarda uyumlarını tespit etmeye yönelik likert tipi bir ölçek geliştirme, araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırma ile ilgili yapılan alinyazın taraması sonucunda belirlenen çalışmalarda kullanılan araçlar incelendiğinde yeni okula uyum aracı, öğrencilerin okula uyum süreçlerini daha kapsamlı ve çok boyutlu bir şekilde değerlendirebilen önemli bir yenilik olarak değerlendirilebilir. Bu araç, okula uyum sürecinin akademik, duygusal, sosyal ve davranışsal boyutlarını bütüncül bir yaklaşımla ele alarak, öğrencilerin uyum süreçlerini yalnızca bir veya iki boyutta değil, tüm yönleriyle değerlendirme imkânı sunmaktadır. Ayrıca yeni aracın bir diğer önemli avantajı, çok kaynaklı geri bildirim sistemi ile hem öğrencilerin kendi beyanlarını hem de öğretmenlerin geri bildirimlerini entegre edebilmesidir. Bu, okula uyum sürecine dair daha kapsamlı ve dengeli bir anlayış sunarak, değerlendirmelerin tek taraflı olmasını engellemektedir. Öğretmen perspektiflerinin de çalışmaya dahil edilmesi, öğrenci uyum

Kalkan, F., Küçükler, E. & Alatl, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1904-1928.*

DOI. 10.51460/baebd.1224102

süreçlerinin çevresel ve sosyal faktörler ışığında daha doğru bir şekilde analiz edilmesine olanak tanıyacaktır. Bu açıdan geliştirilen bu yeni araç, okula uyum süreçlerinin değerlendirilmesinde önemli bir boşluğu dolduracak ve eğitim alanında yenilikçi bir katkı sunacaktır. Ancak, bu aracın etkinliği ve geçerliliği, farklı sosyo-kültürel bağlamlarda uygulanarak test edilmeli ve psikometrik özellikleri sürekli olarak değerlendirilmelidir. Bu sayede, aracın geniş bir kullanıcı kitlesi için güvenilir ve geçerli sonuçlar üretebilmesi sağlanabilir.

Bu bağlamda, ilkokul öğrencilerinin okula uyum düzeylerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi ve bu ölçekten alınan puanların bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır ve aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- İlkokulda Uyum Ölçeğinin geçerliliği nasıldır?
 - 1.1 İlkokulda Uyum Ölçeğinin kapsam geçerliliği nasıldır?
 - 1.2 İlkokulda Uyum Ölçeğinin yapı geçerliliği nasıldır?
- 2- İlkokulda Uyum Ölçeğinin güvenilirliği ne düzeydedir?
 - 2.1 İlkokulda Uyum Ölçeğinin iç tutarlılık güvenilirliği ne düzeydedir?
 - 2.2 İlkokulda Uyum Ölçeğinin Test-Tekrar Test güvenilirliği ne düzeydedir?
- 3- İlkokul öğrencilerinin İlkokulda Uyum Ölçeği puanları arasında;
 - a- Cinsiyete
 - b- Sınıfa
 - c- Yaşa göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

Yöntem

Bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri toplama aracı, verilerin analizi ve geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

Araştırma modeli

Karma yöntemle dayanan bu araştırma, keşfedici ardışık desenle gerçekleştirilmiştir. Bu desende problemi keşfetmek için önce nitel yöntemlerle veriler toplanır, sonrasında nicel yöntemler kullanılır. Bir ölçme aracı geliştirilirken genelde başvurulan desendir (Creswell ve Clark, 2015).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Tokat ilinde bulunan ilkokul öğrencileri ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada ilkokul öğretmenlerinin fikirlerine dört farklı aşamada başvurulmuştur. Birinci aşamada 2019-2020 öğretim yılında Tokat ilinde farklı ilkokullarda çalışan 60 öğretmen ile "uyumlu öğrenci kimdir?", "uyumsuz öğrenci kimdir?" sorularının cevabı aranmış açık uçlu sorular yardımıyla madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzunda yer alan maddeler öncelikle anlaşılabilirliği, imla, dil ve anlatım açısından uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla Türk dili ve edebiyatı alanında

Kalkan, F., Küçüker, E. & Alatlı, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1904-1928.*

DOI. 10.51460/baebd.1224102

uzman 3 kişinin görüşüne sunulmuş ve öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Sonrasında tüm maddeler bir uzman görüş formunda toplanarak değerlendirilmesi için eğitim yönetimi ve ölçme-değerlendirme alanlarında uzman 10 kişiye sunulmuştur. Uzmanlar her bir maddeyi “Uygun”, “Uygun değil”, “Uygun ancak düzeltilmeli” şeklinde üçlü derecelendirme ile değerlendirmişlerdir. Uzman görüşlerinin kapsam geçerlik oranları (KGO) ve kapsam geçerlilik indeksleri (KGİ) hesaplanmıştır. Uzman değerlendirmeleri sonucunda geçerlilik indeksi (KGİ) = 0.95 olarak hesaplanmıştır.

Uyumlu Öğrenci Kimdir? sorusu ile öğretmenlerin ve eğitimcilerin okul ortamında başarılı ve rahat hisseden öğrencilerin ortak özelliklerini tanımlamaları beklenmektedir. Elde edilen sonuçlara göre; Uyumlu öğrenciler genellikle kurallara uyan, akademik ve sosyal beklentilere cevap veren, akranlarıyla ve öğretmenleriyle olumlu ilişkiler kurabilen öğrenciler olarak tanımlanmıştır. Ayrıca, bu öğrenciler genellikle sınıf içi etkinliklere aktif olarak katılır, ödev ve projelerde iyi performans gösterir ve genel olarak okul iklimine ve kültürüne pozitif katkıda bulunurlar.

Uyumlu Öğrenci Kimdir? sorusu ile okul ortamına adaptasyonda zorluk çeken ve sık sık çeşitli akademik ya da sosyal sorunlar yaşayan öğrencilerin davranışlarını ve özelliklerini tanımlamaları beklenmektedir. Elde edilen sonuçlara göre; Uyumsuz öğrenciler, genellikle kurallara uymakta güçlük çeker, öğretmen ve akranlarıyla çatışmalar yaşayabilir ve akademik görevlerde düşük performans gösterebilir. Bu öğrenciler aynı zamanda sınıf içi aktivitelere katılımda isteksiz olabilir veya sosyal izolasyon yaşayabilir.

Uzman görüşleri doğrultusunda 30 maddeden oluşan deneme formu, 15 ilkökul öğretmeni tarafından 369 ilkökul öğrencisi için uygulanmıştır. Öğretmenler tarafından deneme formunun uygulandığı öğrencilerin, (N=369), %53,4’ü kadın (N=197), %46,6’sı erkektir (N=172). Öğrencilerin (N=369), %21,7’si birinci (N=80), %25,7’si ikinci (N=95), %24,4’ü üçüncü (N=90) ve %28,2’si dördüncü sınıfta (N=104) öğrenim görmektedir. Bu aşama sonrasında yapılan açımlayıcı faktör analizleri neticesinde 30 maddelik deneme formuna 16 maddeden oluşan nihai şekli verilmiştir.

Ölçeğin faktör yapısının incelenmesi amacıyla nihai form Tokat merkezde görev yapan 15 öğretmenin derslerine girdikleri her bir öğrenci için uygulanmıştır. Nihai formun uygulandığı öğrencilerin (N=248) %54,4’ü kadın (N=135), %45,6’sı erkektir (N=113). Nihai formun uygulandığı öğrencilerin, %36,3’ü ilkökul birinci (N=90), %14,5’i ikinci (N=36), %24,6’sı üçüncü (N=61) ve %24,6’sı dördüncü sınıfta (N=82) öğrenim görmektedir.

Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Yapılan bu çalışmada veriler toplanmadan önce etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 09.12.2019 tarihli 65968 sayılı belge alınmıştır.

Bu araştırmada ilkökul öğrencilerinin okula uyumlarının tespit edilmesine yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda geliştirilen ölçeğin geliştirilme aşamalarına dair bilgiler aşağıda yer almaktadır.

İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeği Geliştirilme Süreci.

- 1- Ölçek ile ölçülerek özelliklerin belirlenmesi
- 2- Maddelerin yazılması
- 3- Maddelerin uzman denetiminden geçirilmesi
- 4- Maddelerin düzeltilerek deneme formu oluşturulması
- 5- Deneme uygulamasının yapılması
- 6- Deneme uygulaması sonucu toplanan verilerin girilmesi, analizi ve nihai formun oluşturulması

Ölçekle ölçülecek özelliklerin belirlenmesi. Bu bölümde alanyazın taranarak öğrencilerin uyumlarının değerlendirilmesinde etkili olacak faktörler (ailevi, kişisel, okul, çevre vb.) incelenmiştir. Alanyazın taramasından sonra öğretmenlere açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu soruların cevapları, yeni bir ölçek oluşturulurken kullanılacak maddeleri şekillendirmede, hangi davranışların uyum göstergesi olarak değerlendirileceğini belirlemede ve okula uyum ölçeğinin kapsam geçerliliğini sağlamada kritik bir rol oynamaktadır. Ölçek geliştirme sürecinde bu bilgiler, öğrencilerin okula uyum düzeylerini objektif bir şekilde ölçmek için kullanılacak anket veya değerlendirme araçlarının içeriğini doğrudan etkiler. Alanyazın taraması ve sorulara verilen cevaplardan ilgili faktörler belirlenerek ("Akademik Uyum", "Kurallara Uyum" ve "Akran Uyumu") bu faktörlere uygun maddeler yazılmıştır. Maddelerin yazılması ile elde edilen temalar ile faktörlere uygun maddeler en iyi şekilde nasıl sorulabilir sorusu yanıtlanmaya çalışılmıştır. Maddelerdeki ifadelerin ölçülmek istenen niteliğe yönelik olmasına, mümkün olduğu kadar kısa ve anlaşılır şekilde ifade edilmesine dikkat edilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda öğrencilerin okula uyumlarının değerlendirilmesinde bütün boyutları kapsayacak şekilde beşli likert tipi 37 maddeden oluşan madde havuzu oluşturulmuştur.

Maddelerin Dil ve Bilimsel Denetimden Geçirilmesi. Bu bölümde uzmanlara ölçeğin amacı, kapsamı madde özellikleri ve kendilerinden beklentilerin yer aldığı bir yönerge sunulmuştur. Uzmanlar görüşlerini "uygun", "uygun değil", "düzeltilmeli" şeklinde belirtmişlerdir. Hazırlanan form için, iki Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni ve dokuz akademisyenden uzman görüşü alınmıştır. Maddelerin Düzeltilerek Deneme formunun oluşturulması. Uzman görüşlerinin alınmasının ardından gerekli düzenlemeler yapılarak 30 maddelik deneme formu meydana getirilmiştir.

Deneme uygulaması. İlk olarak uygulama için Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Tokat Valiliği'nden izin alınmıştır. Otuz maddeden oluşan sorular, 15 ilkökul öğretmeni tarafından 369 ilkökul öğrencisi için uygulanmıştır. Sonrasında ölçeğin anlaşılabilirliği, uygulama süresini belirlemek amacıyla ilkökul öğretmenlerinden sınıflarındaki öğrencileri için uygulanmış, eksik ve anlaşılmayan maddeler üzerinde düzeltmeler yapılmıştır. Öncelikle incelenerek düzeltilen maddelerle deneme formu düzenlenmiştir. Son olarak ölçek; Yönerge; Kişisel bilgiler; İfadeler ve Yanıtlardan oluşmaktadır.

Yönerge kısmında, ölçeğin amacı, yanıtlama şekli ve verilen cevapların özellik ve nerede kullanılacağına ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Kişisel bilgiler bölümünde, katılan öğretmenlerin cinsiyet, okuttukları sınıf düzeyleri, okul yeri vb. bilgilerin toplanmasını sağlayacak sorular sorulmuştur. İfadeler bölümünde, ise öğretmenlere, öğrencilerin uyumlarına ilişkin düşüncelerinin belirlenmesini sağlayacak ifadeler ve bu ifadeleri karşılayacak yanıtlar bulunmaktadır.

Verilerin analizi ve geçerlik ve güvenilirlik

İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeği'nin geliştirme çalışması kapsamında madde analizi, güvenilirlik ve geçerliliğin belirlenmesi amacıyla analizler yapılmıştır. Ayrıca ölçeğin nihai formundan alınan puanlar, cinsiyet, sınıf düzeyi açısından incelenmiştir.

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını gerçekleştirmeden önce madde analizi yapılmalıdır (Erkuş, 2012). Madde analizi ölçek kapsamında bulunan maddelerin her birinin ölçtüğü özellikle ölçekte bütün olarak ölçülen özelliğin ayrı olup olmadığını tamamen belirlemek amacıyla ölçekte bulunan maddelerin her bir madde puanı ile ölçekte bulunan tüm maddelerin puanlarından meydana gelen ölçek puanı arasındaki ilişki Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayı ile belirlenmiştir. Madde puanları ile tüm maddelerin puanlarından oluşan ölçek puanı arasındaki ilişki '0.00-0.29 arası' düşük, '0.30-0.69 arası' orta, '0.70-1.00 arası' yüksek düzeyde ilişki olarak yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, 2016). Maddelerin ölçmek istedikleri özelliklere sahip olanlar ile olmayanları iyi ayırt edebildiğini göstermek için alt üst %27'lik grup ortalamalarının farklılaşıp farklılaşmadığı Bağımsız Gruplar t-Testi ile tespit edilmiştir. Ayrıca elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Bir dağılımın normal dağılıma uygun sayılabilmesi için çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1 ile -1 arasında olması gerekir. (Büyüköztürk, 2012).

Ölçeğin geçerliliği. İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeği'nin amaca uygun olup olmadığını ortaya koymak için ölçek ile ilgili geçerlilik kanıtları belirlenmeye çalışılmıştır yapı geçerliliği faktör analizi ile test edilmiştir. Faktör analizi, testten elde edilen puanların, yapı geçerliliğine ilişkin, test ile ölçülmeye çalışılan konuyla ilişkili kanıtlar ölçeğin faktör yapısını ortaya çıkarmak için, önceden belirlenen faktör yapısı doğrulanmak isteniyorsa "doğrulamalı faktör analizi" teknikleri kullanılır (Büyüköztürk 2012). Deneme uygulamasından elde edilen veriler ile açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi öncesinde KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) örneklemin yeterli büyüklükte olup olmadığını ölçmek için ve toplanan verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını tespit etmek amacıyla Barlett Küresellik Testi yapılmıştır. Field (2000) Kaiser-Meyer-Olkin testi için 0.50 değerinin alt sınırı olması gerektiğini ve $KMO \leq 0.50$ için veri kümesinin faktörlenemeyeceğini belirtmiştir. Bu doğrultuda Barlett Testinin anlamlı ve Kaiser-Meyer-Olkin Testinin ise 0.50'den büyük çıkması beklenmektedir.

Açımlayıcı faktör analizi için temel bileşenler analizi ve varimax dik döndürme yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre özdeğeri 1'den büyük faktörler anlamlı kabul edilmiştir. Ölçekte yer alan her maddenin yük değerinin 0,32 ve üzerinde olması gerekir (Tabacknick, Fidell, 2007). Faktör yükü .32 ve altı olanlar ile binişik olan maddelerin olup olmadığı incelenmiştir. Faktör örüntüsünün oluşturulmasında ise, 0.30 ile 0.40 arasında değişen faktör yüklerinin alt kesme noktası olarak alınabileceği belirtilmektedir (Tavşancıl, 2002). Bir maddenin aynı anda iki faktörde de yük değerleri

Kalkan, F., Küçüker, E. & Alatl, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1904-1928.*

arasında 0,10'dan az fark olması maddelerin binişik olduğu anlamına gelir (Yavuz, 2005; Bütüner ve Gür, 2007).

Ölçeğin faktör yapısının doğrulanıp doğrulanmadığını tespit etmek amacıyla Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA, ölçek geliştirme ya da deneme amacıyla kullanıldığında, faktörleri temsil eden değişkenler arasında korelasyon olduğu varsayılır ve genelde tüm parametreler serbest bırakılır. DFA, ölçme araçlarının geliştirilip düzenlenerek, gözden geçirme çalışmalarında çok kullanışlıdır (Büyüköztürk, 2012). Doğrulayıcı faktör analizi yapısal eşitlik modeline dayandırılmakta ve hipotez testi olarak kabul edilmektedir. Bu yöntem bir modelin elde edilen değişkenlerle ne derecede benzerlik gösterdiğini belirtmektedir (Şencan, 2005).

Doğrulayıcı faktör analizinde incelenen en temel uyum iyiliği indeksleri ve kabul edilebilir değerler şu şekildedir; $X^2/df \leq 5$, $RMSEA \leq 0.08$, $GFI \geq 0.90$, $AGFI \geq 0.90$, $RMR \leq 0.08$, $CFI \geq 0.90$, $NNFI \geq 0.90$, $NFI \geq 0.90$ (Brown, 2006; Tabachnick ve Fidell, 2007). Uyum iyiliği indeksleri için kabul edilebilir ve iyi uyum değerlerine Tablo 6'da yer verilmiştir.

Ölçeğin Güvenirliği. Ölçekte yer alan maddelerin hepsi birlikte, ölçeğin bütünü ile ölçülecek özelliği ölçüp ölçmediğine ya da ölçekteki her bir faktörde yer alan maddelerin ilgili faktör ile ölçülmek istenen özelliği ölçüp ölçmediğine bakmak, içtutarlılık anlamında güvenilirliğini incelemek için Cronbach alfa güvenirlilik katsayıları hesaplanmıştır. İki hafta ara ile yapılan uygulama ile ölçeğin test-tekrar test yöntemiyle tutarlılık, kararlılık anlamında güvenirliliği incelenmiştir. Birinci ve ikinci uygulamadan elde edilen puanlar arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Ölçeğin güvenirliliğine ilişkin elde edilen güvenirlilik katsayısının 0.70 ve daha yüksek olması kuralına göre yorumlanmıştır (Büyüköztürk, 2012).

Bulgular

Bu bölümde ölçeğin geliştirilmesi sırasında elde edilen bulgular, bulgulara dayalı yorumlar ve yapılan geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları açıklanmıştır. Elde edilen bulgular, açımlayıcı faktör analizi (AFA), doğrulayıcı faktör analizi (DFA), iç tutarlılık güvenirlilik katsayıları (Cronbach alfa), test tekrar test güvenirliliği ile cinsiyet, sınıf düzeyi vb. sonuçlara yer verilmiştir.

İlkokul öğrencilerinin okula uyum ölçeği madde analizine ilişkin bulgular

Bundan dolayı maddelerin özellikleri, geçerlik ve güvenirlilik çalışmalarından önce analiz edilmiştir. Ölçekte bulunan maddelerin aritmetik ortalama değerleri, standart sapma değerleri, madde-ölçek korelasyon katsayıları, alt-üst grup t değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

İlkokul öğrencilerinin okula uyum ölçeğinin deneme formunda yer alan maddelerin betimsel istatistikleri

Madde No	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Madde Toplam Korelasyonu	Ayır edicilik t Değeri
1	369	4.21	.975	.76*	-19.09*
2	369	4.55	.826	.83*	-19.54*
3	369	4.38	.801	.80*	-18.71*
4	369	4.23	.894	.78*	-18.23*
5	369	4.50	.791	.82*	-19.20*
6	369	4.23	.722	.79*	-18.13*
7	369	4.26	.736	.81*	-17.79*
8	369	4.33	.671	.80*	-18.04*
9	369	4.21	.700	.77*	-16.45*
10	369	4.31	.804	.85*	-18.86*
11	369	4.49	.668	.86*	-20.56*
12	369	4.22	.729	.83*	-18.45*
13	369	4.29	.675	.84*	-21.44*
14	369	4.54	.520	.79*	-22.72*
15	369	4.42	.639	.84*	-21.57*
16	369	4.25	.631	.74*	-14.91*
17	369	4.31	.688	.74*	-16.31*
18	369	4.37	.654	.77*	-17.68*
19	369	4.47	.592	.82*	-19.52*
20	369	4.34	.774	.76*	-17.35*
21	369	4.27	.864	.79*	-13.53*
22	369	4.25	.613	.82*	-18.48*
23	369	4.32	.763	.84*	-18.81*
24	369	4.48	.745	.66*	-20.99*
25	369	4.29	.927	.76*	-14.07*
26	369	4.13	.902	.78*	-19.54*
27	369	4.39	.768	.64*	-17.13*
28	369	4.37	.617	.39*	-22.45*
29	369	3.02	1.084	.82*	-7.38*
30	369	3.53	.883	.79**	-12.73*

*p<0,001 1n=369 2 n₁=n₂=100

Tablo 1 incelendiğinde, maddelerin aritmetik ortalama değerleri 3.02 ile 4.55 arasında değişiklik göstermektedir. Maddelerin standart sapma değerlerinin ise, 0.52 ile 1,08 arasında değiştiği görülmektedir. Her maddeye ait madde puanı ile ölçek puanı arasındaki korelasyon katsayıları, 0,39 ile, 0,86 arasında değişim göstermektedir. Bu değerler 0,01 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ve 0.90'dan daha düşüktür. Maddelerin ayır edicilik düzeyini belirlemek amacıyla hesaplanan alt-üst grup %27'lik ayır edicilik düzeyleri için yapılan Bağımsız Gruplar t-Testi sonuçlarına göre 0,01 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu bulgu, ölçekte yer alan her bir maddenin, o madde ile ölçülmek istenen özelliğe sahip olanlar ile o özelliğe sahip olmayanları iyi ayır edebildiğini göstermektedir.

Ölçeğin deneme formu çarpıklık katsayısı 0.78, basıklık katsayısı 0.19, toplam puan istatistikleri, toplam test puanı bakımından ortalama 13.38, tepedeğer 150, ortanca 137, standart sapma 17.30, olarak bulunmuştur. Elde edilen bu bulgularla verilerin normal dağılıma oldukça yakın bir dağılım gösterdiği söylenebilir.

İlkokul öğrencilerinin okula uyum ölçeği geçerliliğine ilişkin bulgular

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek için 369 kişiden oluşan katılımcıdan elde edilen verilere açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Sonrasında açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçekte gerekli düzenlemeler yapılmış ve ölçeğin nihai formu ilk uygulamada yer almayan 250 katılımcı ile tekrar uygulanmış ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

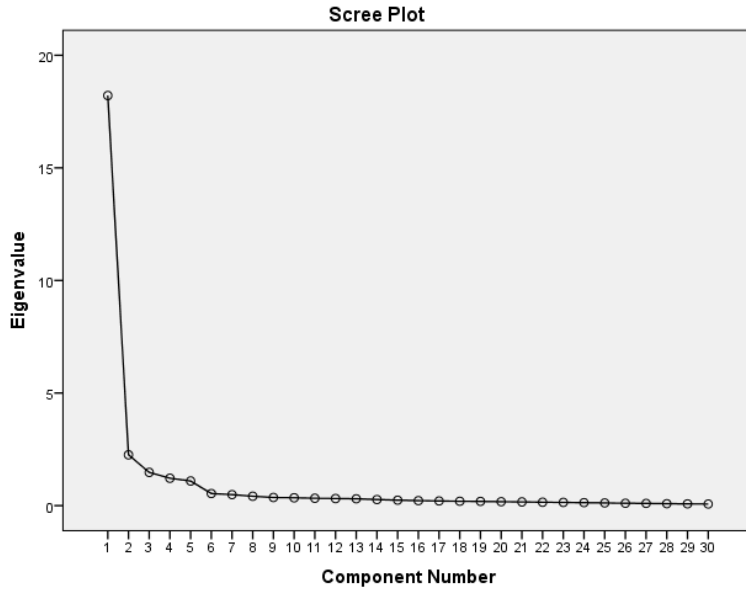
Ölçeğin deneme uygulamasından elde edilen veriler kullanılarak faktör analizine uygunluğu belirleyen Kaiser Mayer Olkin (KMO) ve Barlett Küresellik Testi yapılmıştır. Kaiser Mayer Olkin değeri ,964 olarak bulunmuştur. Aynı veriler için uygulanan Barlett Küresellik Testi sonucu ise $X^2_{369} = 12846,8004$, $p < 0,001$ olarak bulunmuştur. Bir ölçeğin faktör analizine uygun olabilmesi için KMO katsayısının 0,50 değerinden daha büyük ve Barlett testinin anlamlı çıkması gerekmektedir. Field (2009) Kaiser-Meyer-Olkin testi için 0.50 değerinin alt sınır olması ve $KMO \leq 0.50$ için veri kümesinin faktörlenemeyeceğini ifade etmiştir. Bu bağlamda Barlett Testinin anlamlı ve Kaiser-Meyer-Olkin Testinin ise 0.50'den büyük çıkması beklenmektedir. Elde edilen KMO değeri ve Barlett küresellik testi sonuçlarına göre deneme formundan elde edilen verilerin açımlayıcı faktör analizi için uygun olduğu tespit edilmiştir.

Açımlayıcı faktör analizi için temel bileşenler faktör analizi yapılmış ve döndürme yöntemi olarak varimax dik döndürme yöntemi kullanılmıştır. Bu analiz sonucunda özdeğeri 1'in üzerinde olan beş faktör olduğu görülmektedir (Tablo 2). Ayrıca yamaç-birikinti grafiği (Şekil 1) faktör sayısını belirlemek amacıyla incelenmiştir.

Tablo 2.

Açımlayıcı faktör analizi sonuçları

Özdeğerler		Döndürülmüş Kareler Toplamı				
Faktör	Özdeğer	Açıklanan Varyans (%)	Toplamı Varyans (%)	Özdeğer	Açıklanan Varyans (%)	Toplamı Varyans (%)
1	18.21	60.71	60.71	18.21	60.71	60.71
2	2.26	7.52	68.23	2.26	7.52	68.23
3	1.48	4.92	73.15	1.48	4.92	73.15
4	1.22	4.05	77.20	1.22	4.05	7.20
5	1.09	3.65	80.85	1.09	3.65	80.85

Şekil 1. Deneme formuna ilişkin yamaç birikinti grafiği

Tablo 3'te özdeğeri 1'in üzerinde olan beş faktörün açıkladıkları varyans ve özdeğerleri yer almaktadır. Analizi yapılan 30 maddenin özdeğeri 1'den büyük beş faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları toplam varyans oranı %80,85'dir. Şekil 1 incelendiğinde grafiğin beşinci faktörden itibaren plato yaptığı görülmektedir. Toplam varyans değerleri tablosu da incelendiğinde altıncı ve sonraki faktörlerin varyansa olan katkıları birbirine yakındır. Deneme formunda yer alan otuz maddenin özdeğeri 1' den büyük beş faktör altında toplandığı görülmektedir. Tablo 3'te yer alan özdeğeri 1'den büyük faktörler ve yamaç-birikinti grafiği incelendiğinde ölçeğin öncelikle beş faktörlü olduğuna karar verilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre binişik özelliğe sahip 12 madde analiz dışı bırakılmıştır. Bununla birlikte tek bir faktör altında en az üç maddenin bulunması gerektiğinden (Velicer ve Fava, 1998) iki madde tek bir faktör altında yer alması nedeniyle bu maddeler analiz dışı bırakılmıştır.

Analiz 16 madde ile tekrarlandığında her bir faktöre ilişkin elde edilen varyans oranları ve faktör yükleri tablo 4'te yer almaktadır. Son olarak analiz 16 madde ile tekrarlanmıştır ve elde edilen açımlayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 3.

İlkokul öğrencilerinin okula uyum ölçeği açımlayıcı faktör analizi sonuçları

	Faktörler		
	1	2	3
m2	.87		
m5	.85		
m1	.85		
m4	.84		

Kalkan, F., Küçüker, E. & Alatlı, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 1904-1928.

DOI. 10.51460/baebd.1224102

m3	.84			
m18		.83		
m16		.78		
m17		.77		
m19		.77		
m14		.71		
m15		.70		
m21			.90	
m25			.90	
m20			.82	
m22			.66	
m26			.63	
Özdeğer	9.91	1.89	1.27	Toplam
Varyans (%)	29.27	28.86	23.59	81.72

Tablo 3 incelendiğinde gerekli şartları yerine getiremeyen maddelerin ölçekten atılmasıyla üç faktör ve 16 maddeden oluşan ölçek ortaya çıkmıştır. Elde edilen ölçeğin açıklanan varyans oranı %81,72 olarak bulunmuştur. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyükoztürk'e (2012) göre çok faktörlü ölçeklerde varyansın % 40 ile % 60 arasında olması yeterlidir.

Tablo 4.

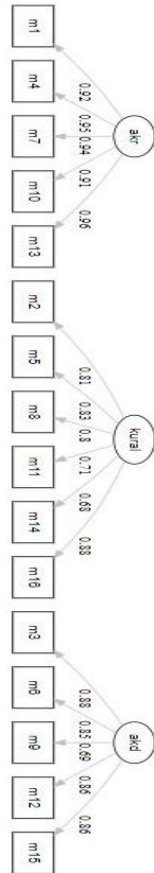
Nihai ölçekte bulunan maddelerin açımlayıcı faktör analizi sonuçları

Maddenin		Faktörler ve Maddeler	Açıklanan Varyans	Faktör Yüğü
Eski No	Yeni No	Faktör 1: Akran Uyum	% 29.27	
1	1	Arkadaşlarıyla kavga etmez.		0.86
2	4	Arkadaşlarına karşı saygılıdır.		0.87
3	7	Arkadaşlarına sevecen davranır.		0.84
4	10	Arkadaşlarıyla oyun oynarken mızıkçılık yapmaz.		0.84
5	13	Sınıf arkadaşlarına hoşgörülü davranır.		0.86
		Faktör 2: Kurallara Uyum	% 28.86	
14	2	Öğretmenlerine karşı saygılıdır.		0.76
15	5	Sınıf içi görevleri (nöbet vb.) yerine getirir.		0.70
16	8	Temizlik kurallarına (kişisel) uyar.		0.78
17	11	Okula zamanında gelir.		0.77
18	14	Okula düzenli devam eder.		0.83
19	16	Okul eşyalarına zarar vermez.		0.77
		Faktör 3: Akademik Uyum	% 23.59	
20	3	Dersleri dinler.		0.82
21	6	Derslere katılır.		0.90
22	9	Sınıf içi etkinliklere (sınıfı süslemek vb.) katılır.		0.66
25	12	Derslerde başarılı olmak için çaba harcar		0.90
26	15	Ders sırasında etrafındakilerle konuşmaz.		0.63
Toplam			% 81.72	

Tablo 4 incelendiğinde birinci faktörün 0,84 ile 0.87 arasında değişen faktör yüklerine sahip, 1, 4, 7, 10 ve 13. maddeler olmak üzere beş maddeden oluşmaktadır. Birinci faktörde yer alan maddeler incelendiğinde, her ifadenin akran uyumu ile ilgili olduğu belirlenmiş ve 'Akran Uyumu' olarak adlandırılmıştır. İlgili faktörün açıklanan varyans değeri %29,27'dir. İkinci faktör ise 2, 5, 8, 11, 14 ve 16. maddeler olmak üzere altı maddeden oluşmaktadır. İkinci faktörde yer alan ifadeler incelendiğinde, okul, öğretmen ve kurallara uyma ile ilgili olduğundan 'Kurallara Uyum' olarak adlandırılmıştır. Kurallara uyum faktöründe yer alan maddeler 0.70 ile 0.83 arasında değer alan faktör yüklerine sahiptir ve ilgili faktörün açıklanan varyans değeri %28,86'dır. Üçüncü faktör ise 0.63 ile 0.90 aralığında faktör yüklerine sahip, 3, 6, 9, 12 ve 15. maddeler olmak üzere beş maddeden oluşmaktadır. Üçüncü faktörde yer alan maddeler incelendiğinde, her ifadenin öğrenci başarısı ile ilgili olduğu belirlenmiş ve bundan dolayı üçüncü faktör 'Akademik Uyum' olarak adlandırılmıştır. İlgili faktörün açıklanan varyans değeri %23,59'dur.

Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

Şekil 2. Doğrulayıcı faktör analizi yol diyagramı

İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeği'nin yapı geçerliği, Temel Bileşenler Analizi sonucunda, üç faktör ve 16 madde olarak belirlenmiştir. Ölçeğin belirlenen yapısının doğrulanıp

Kalkan, F., Küçükler, E. & Alatlı, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 1904-1928.

doğrulanmadığını tespit etmek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu kapsamda yapılan doğrulayıcı faktör analizi ile ilgili yol diyagramı Şekil 2' de ve uyum indeksleri Tablo 5'de yer almaktadır.

Şekil 2 incelendiğinde modeldeki üç örtük değişken (akran, kural, arkadaş), gözlenen değişkenler ile yüksek faktör yüklerine (0.90'ın ve 0.85'in üzerinde) sahip olup, bu değişkenlerin güçlü bir şekilde temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Genel olarak, modelin gözlenen değişkenler tarafından yeterli düzeyde temsil edildiği ve modelin geçerliliğini desteklediği söylenebilir. Modelin uyum iyiliği indeksleri, modelin bütünlük içinde yorumlanabilmesi ve modelin uyumuna yönelik parametre tahminleri sonrasında çözümlenmiştir. İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeği ile ilgili uyum indekslerine Tablo 5'de yer verilmiştir.

Tablo 5.

İlkokul öğrencilerinin okula uyum ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

Uyum İyiliği İndeksi	Hesaplanan Değer	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2/df	4.39	$0 < \chi^2/df < 2$	$2 \leq \chi^2/df \leq 5$
CFI	0.94	≥ 0.95	$0.90 \leq CFI < 0.95$
TLI	0.91	≥ 0.95	$0.90 \leq TLI < 0.95$
SRMR	0.053	< 0.05	$0.05 \leq SRMR < 0.08$

Tablo 5'te modelin veri ile olan uyumunu değerlendirmek amacıyla çeşitli uyum indeksleri kullanılmıştır. Bu indeksler arasında RMSEA (Kök Ortalama Karekök Yaklaşım Hatası) değeri 0.117 olarak hesaplanmıştır. Literatürde RMSEA değerinin 0.05'in altında olması iyi uyum, 0.05-0.08 arasında olması kabul edilebilir uyum, 0.08-0.10 arasında olması ise vasat uyum olarak değerlendirilmektedir (MacCallum, Browne & Sugawara, 1996). RMSEA değerinin 0.10'un üzerinde olması, modelin veriyle uyumunun yetersiz olduğunu ve modelde ciddi uyumsuzluklar olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, 0.117'lik bir RMSEA değeri, modelin veri ile düşük düzeyde bir uyuma sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu yüksek RMSEA değeri, modelin çeşitli bileşenlerinin veriyi yeterince açıklamakta zorlandığını göstermektedir. Ancak, modelin diğer uyum indeksleri incelendiğinde, CFI (0.936) ve TLI (0.913) gibi değerlerin kabul edilebilir seviyelerde olduğu görülmektedir. CFI ve TLI değerlerinin 0.90'ın üzerinde olması, modelin genel uyumu hakkında daha olumlu bir tablo çizmektedir. Ayrıca, SRMR değeri 0.053 olarak hesaplanmış ve bu değer model veri uyumunun oldukça iyi olduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda, modelin genel değerlendirilmesinde RMSEA değerinin yüksekliği modelin bazı sınırlamalarına işaret etse de diğer uyum indeksleri modelin kabul edilebilir bir uyuma sahip olduğunu desteklemektedir. Bu nedenle, modelin kısıtlılıkları açıkça belirtilmekle birlikte, elde edilen bulguların hala anlamlı sonuçlar sunduğu ve ilgili hipotezleri test etmede kullanılabilir olduğu ifade edilmelidir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, modelin uyumunu artırmak için ek modifikasyonların yapılması ve alternatif modellerin test edilmesi önerilmektedir.

Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirliliği

Kalkan, F., Küçüker, E. & Alatl, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15(2), 1904-1928.*

DOI. 10.51460/baed.1224102

Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 1. faktör için 1,00; 2. faktör için 0,81; 3. faktör için 0,79 ve ölçeğin tamamı için 0.97 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan bu bulgular hem her bir faktör için hem de ölçeğin bir bütün olarak kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık güvenirliliğine sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Büyüköztürk (2010) faktör yük değerinin .70 ve üzeri olmasının yeterli olacağını belirtmektedir.

Test tekrar test güvenirliliği

Ölçeğin test tekrar test güvenirlilik katsayısının belirlenmesi için ölçeğin nihai formu 50 kişilik bir gruba 15 günlük bir aradan sonra ikinci kez uygulanmıştır. Her iki uygulamadan elde edilen puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson Momentler Korelasyon katsayısı 0.92 ve anlamlı ($p<0.05$) olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile iki uygulama arasında yüksek ve anlamlı bir ilişkinin varlığının belirlenmesi ile ölçeğin kararlı ölçme sonuçları verdiği, kararlılık, tutarlılık anlamında güvenirliliğinin yüksek olduğu yorumu yapılabilir.

İlkokul öğrencilerinin okula uyum ölçeği toplam puanlarının cinsiyete ve sınıfa göre incelenmesi

İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeğinden elde edilen toplam puan ile cinsiyet arasındaki fark yapılan bağımsız gruplar t-testi ile saptanmış ve Tablo 6'de verilmiştir.

Tablo 6.

İlkokul öğrencilerinin okula uyum ölçeğinin cinsiyete göre puanlarının karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Ortalama	SS	Sd	t	P
Kadın	135	71.05	12.20	25	-.13	0.90
Erkek	113	71.24	11.11			

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin uyum düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir ($t(247) = -0.12$; $p>0.05$). İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeğinde toplam puanlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 7.

İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeğinin Sınıf Düzeylerine Göre Puanlarının Karşılaştırılması

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Karesi	F	Anlamlılık	Scheffe
Gruplar arası	1608.895	3	536.298	4.065	0.008	1-4
Grup içi	32192.443	244	131.94			
Toplam	33801.339	247				

ANOVA testinde öğrencilerin eğitim gördükleri sınıfa göre uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F(3, 244) = 4.065$, $p<0,05$). Sınıf düzeylerine göre ilkökul öğrencilerinin okula uyum düzeyleri arasındaki farkın hangi sınıf düzeyleri arasında var olup olmadığını belirlemek Kalkan, F., Küçükler, E. & Alatl, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 1904-1928.

amacıyla çoklu grup karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular birinci sınıf öğrencileri ile dördüncü sınıf öğrencilerinin gösterdiği uyumun birbirinden anlamlı olarak farklılaştığı, dördüncü sınıf öğrencilerinin ($X=74,59$), birinci sınıf öğrencilerine ($X=68,57$) göre daha yüksek düzeyde uyum gösterdiği gözlenmektedir. Diğer sınıflarda yer alan öğrenciler arasında uyum bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İlkokul öğrencilerinin etkili bir şekilde uyum sağlamaları genel refahları ve akademik başarıları için çok önemlidir. Araştırmalar akademik beceriler, motivasyon, okul bağlılığı ve okul iklimi algısı gibi faktörlerin öğrencilerin uyumlarında önemli rol oynadığını göstermiştir (Simić & Vukelić, 2023; Aslan ve Küçükler, 2022). Ayrıca ilkokula başlayan çocukların okul öncesi eğitim de dahil olmak üzere hazır bulunuşluk düzeyleri onların uyumlarını etkileyebilmektedir (Kırkiç ve Ulaş, 2022). Ayrıca öğrenci-öğretmen etkileşimleri, ailenin sosyoekonomik durumu ve duygusal zekâ arasındaki ilişki ilkokul öğrencilerinin uyumunu etkileyebilir (Norcia vd., 2022; Liu ve Wu, 2022; Javdan ve Montaseri, 2021). Araştırmaya dayalı öğrenme, fiziksel egzersiz ve yaratıcı düşünme modelleri gibi stratejilerin uygulanması, öğrencilerin uyumunu ve akademik performansını da geliştirebilir (Herwinarso ve diğerleri, 2023; "Study of Economic Literacy Level Among Primary School Students", 2021; Fasha & Ruqoyyah, 2020). Ayrıca destekleyici öğrenme ortamları oluşturmak, bireysel ihtiyaçları ele almak ve fiziksel aktiviteyi teşvik etmek, ilkokul öğrencilerinin uyumlarının iyileştirilmesine katkıda bulunabilir (Febrianti, 2022; Minić ve diğerleri, 2020; Dönmez ve Imamoğlu, 2020).

Sonuç olarak, ilkokul öğrencilerinin okula uyumu, bireysel, ailesel ve okul bazlı çeşitli faktörlerin birleşimiyle şekillenir. Bu süreçte öğretmenlerin, akranların ve ailelerin rolü, çocukların okul yaşantılarını olumlu bir şekilde şekillendirmede hayati önem taşır. Etkili bir uyum süreci, çocukların ileriki eğitim yıllarında sağlam bir temel oluşturmasına ve sosyal ile akademik başarılarını maksimize etmesine olanak tanır.

Bu araştırmada ilkokul öğrencilerinin okula uyumlarını tespit etmek amacıyla bir ölçek geliştirilmesi ve ölçekten elde edilen puanların farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ortaya çıkan 30 maddelik ilkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeği Tokat ilinde görev yapan ilkokul öğretmenleri tarafından toplam 369 öğrenci için uygulanmıştır. Deneme uygulaması ile ölçeğin geçerliğine dair yapı geçerliğini test etmek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır, alt boyutlar arası korelasyonlar hesaplanmıştır. AFA sonucunda ölçeğe dair belirlenen yapı Doğrulamalı Faktör Analizi ile doğrulanmıştır. DFA için Tokat ilinde bulunan ilkokullarda görevli öğretmenler tarafından 248 öğrenci için 16 maddelik nihai form uygulanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği ile ilgili olarak Cronbach alfa ve test tekrar test güvenilirliği hesaplanmıştır. Ayrıca maddelerin özelliklerinin betimlenmesi amacıyla madde analizi yapılmıştır. Ayrıca madde toplam korelasyon katsayıları ve madde ayırt edicilikleri hesaplanmıştır. İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ölçeği'nin geçerliği ve güvenilirliğine dair sonuçlar:

1. Maddelerin her birinin ölçeğin tamamıyla olan ilişkisi yüksek ve anlamlı çıkmıştır. Ölçekteki maddelerin her birinin ölçtüğü özellikle, bir bütün olarak ölçeğin ölçtüğü özelliğin aynı olduğu sonucuna varılmıştır.

2. Ölçekteki maddelerin ayırt edicilikleri yeterli düzeydedir. Yani her madde o madde ile ölçülmek istenen özelliğe sahip olanlar ve olmayanları iyi ayırt edebilmektedir.

3. Ölçeğin kapsam geçerliğine ilişkin bulgular uzman görüşüne dayandırılmıştır.

4. Ölçek, faktör analizi ile yapı geçerliği analiz edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi ile ölçeğin üç temel faktörden oluştuğu saptanmıştır. Bu faktörlerin altındaki maddeler incelenerek isimlendirilmiştir. Ölçeğin birinci faktörü "Akran Uyum", ikinci faktör "Kurallara Uyum", üçüncü faktör "Akademik Uyum" olarak adlandırılmıştır. Bu faktörlerin kendi içinde beklenen uyumu gösterdiği sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda ölçeğin yapı geçerliği yeterli düzeydedir.

5. Ölçeğin yapısı ve alt boyutları Açımlayıcı Faktör Analizi ile belirlenmiştir. Ölçekteki yapının ne derece doğrulandığı Doğrulayıcı Faktör Analizi ile test edilmiştir. Uygulanan doğrulayıcı faktör analizi ölçeğin yapı geçerliğinin yeterli olduğunu göstermektedir.

6. Cronbach alfa ile nihai ölçeğin güvenilirliğine ilişkin katsayılar hesaplanmıştır. Ölçekteki her faktörün Cronbach alfa güvenilirliğinin yüksek olması, her faktörün altında bulunan maddelerin bütünüyle olan ilişkisinin yeterli olduğunu, ölçeğin iç tutarlılık anlamında güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

7. Test tekrar test ile elde edilen güvenilirlik katsayısı yüksek çıkmıştır. Bu sonuç ölçek tekrar uygulanırsa benzer sonuçlar vereceği, yani kararlı ölçme sonuçları verdiğini gösterir.

8. Ölçek kolay uygulanabilir ve puanlaması pratiktir, zaman ve maliyet arasından ekonomik açıdan kullanışlı olduğunu göstermektedir.

Öneriler

Yapılan çalışma sonucunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

Yeni araştırma önerileri

1. Benzer ölçekler ortaokul ve lise öğrencileri için de geliştirilebilir.
2. Öğrencilerin okula uyum düzeylerinin değişimi izleme ya da kesit alma çalışmalarıyla incelenebilir.

Uygulama önerileri

1. İlkokul öğretmenleri, öğrencilerinin uyum düzeylerini belirlemek için bu ölçekten yararlanabilir.
2. Millî Eğitim Bakanlığı, bu ölçeği kullanarak ilkökul öğrencilerinin uyum düzeyleri ile ilgili incelemeler yapabilir.

Kaynakça

- Aslan, G. & Küçüker, E. (2022). Meslek lisesi öğrencilerinin okula uyum düzeyleri: Öğrenci ve okul düzeyine ilişkin bazı değişkenlerin aşamalı doğrusal modelleme (HLM) ile analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 56(158-181).<https://doi.org/10.15285/maruaebd.1049891>
- Aunola, K., Stattin, H., & Nurmi, J. E. (2000). Parenting styles and adolescents' achievement strategies. *Journal of adolescence*, 23(2), 205-222.
- Aydoğan, İ. (2010). *Kuram ve uygulamada sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baines, S. (2002). New technologies and old ways of working in the home of the self-employed teleworker. *New Technology, Work and Employment*, 17(2), 89-101.
- Berndt, T. J. (1999). Friends' influence on students' adjustment to school. *Educational psychologist*, 34(1), 15-28.
- Bilgin, H. (2013). Okul öncesi eğitimde fiziksel mekânın düzenlenmesi. G. Uyanık Balat ve H. Bilgin (Ed). *Okul öncesi eğitimde sınıf yönetimi* içinde (s.151-226). Ankara: Eğiten Kitap.
- Bilton, T., Bonnett, K., Jones, P., Lawson, T., Skinner, D., Starworth, M. & Webster, A. (2008). *Sosyoloji*. (Çev. Ed. K. İnal), İstanbul: Siyasal Yayınevi.
- Bradshaw, C. P., Waasdorp, T. E., & Leaf, P. J. (2012). Effects of school-wide positive behavioral interventions and supports on child behavior problems. *Pediatrics*, 130(5), 1136-1145.
- Bulut, S., & Nazir, T. (2019). Phubbing phenomenon: A wild fire, which invades our social communication and life. *Open Journal of Medical Psychology*, 9(01): 1-6
- Chinkhumba, J., Kadzinje, V., Jenda, G., Kayange, M., & Mathanga, D. P. (2022). Impact of school-based malaria intervention on primary school teachers' time in Malawi: evidence from a time and motion study. *Malaria Journal*, 21(1), 301.
- Çelik, V. (2012). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çelikten, M. & Boyacı, A. (2009). *Yapılandırmacı yaklaşıma göre sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2005). *Eğitim Sözlüğü*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirtaş, Z. S. (2016). *İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin okula uyumu: Bir model testi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dinler, C. & Hacifazlıoğlu, Ö. (2020). Mülteci Çocukların İlköğretime Uyum Süreçleri: Tekirdağ İlinin Bir Okulundaki Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Deneyimleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(6), 1717-1728. <https://doi.org/10.18506/anemon.671367>
- Dipankar P. & Rahul Deb (2020). Relationships between secondary school students' perceptions of school adjustment and well-being. *JEP*. <https://doi.org/10.7176/jep/11-30-19>
- Dönmez, M. & İmamoğlu, O. (2020). Comparison of attention levels in primary school students in terms of gender and physical activity. *Asian Journal of Education and Training*, 6(2), 256-260. <https://doi.org/10.20448/journal.522.2020.62.256.260>
- Duman, S. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Nedenlerine Yönelik Bir İhtiyaç Analizi: Kazakistan Örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(29), 211-222.
- Eltawila M, Agamy N, Emara R, Aboorhyem S & Elzayat A. Dietary Risk Assessment of Acrylamide in School Canteen Snacks among Primary School Students in Alexandria Governorate. *Open-Access Maced J Med Sci*. 2022 Sep 07; 10(E):1639-1643. <https://doi.org/10.3889/oamjms.2022.9779>
- Eze, J. ve Nwoke, B. (2012). Assessing children's adjustment in the classroom: Relevance of the eze-nwoke children dishonesty scale". *IFE Psychologia*, 20 (2), 69-74.
- Ezmeçi, F., Akgül, E., & Akman, B. (2020). Çocukların oyunlarındaki akran etkileşimleri ve ortaya çıkan sorunlarda öğretmen müdahalelerinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 67-86.
- Fasha, L. & Ruqoyyah, S. (2020). Improving scientific creative-thinking ability of primary school students through crh learning model. *Mimbar Sekolah Dasar*, 7(1), 1-15. <https://doi.org/10.17509/mimbar-sd.v7i1.20868>

Kalkan, F., Küçüker, E. & Alatlı, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 1904-1928.

DOI. 10.51460/baebd.1224102

- Febrianti, E. (2022). Development of course booking system (front-end & back-end) based on mobile application to help tutoring elementary and junior high school in indonesia. [Cepat] *Journal of Computer Engineering Progress Application and Technology*, 1(01), 34. <https://doi.org/10.25124/cepat.v1i01.4852>
- Herwinarso, J. K. (2023, January). Light Experiment Media Kit Development For Elementary School Students. In *ICoSTA 2022: Proceedings of the 4th International Conference on Science and Technology Applications, ICoSTA 2022, 1-2 November 2022, Medan, North Sumatera Province, Indonesia* (p. 238). European Alliance for Innovation.
- Ikhrom, M., Mayasari, N., Pratama, S., & Muttaqin, M. (2023). Design and development of information systems for data collection and monitoring of children's growth and development as an effort to prevent stunting in Kotapari Village. *Jurnal Mantik*, 7(1), 60-67.
- İnal, G. (2012). Okula başlama ve uyum süreci. F. Alisinanoğlu (Ed.). *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları içinde* (s. 75-98). Ankara: Maya Akademi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2014). *İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Basım Yayım Dağıtım.
- Karagözoğlu, C. & Kemertaş, İ. (2004). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: Birsen Yayınevi.
- Kılıççı, Y. (1998). Yaşlılığın uyum sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 41-45.
- Ladd, G. W., Birch, S. H. & Buhs, E. S. (1999). Children's social and scholastic lives in kindergarten: related spheres of influence?. *Child Development*, 70, 1373-1400.
- Liu, Z. & Wu, G. (2022). The influence of family socioeconomic status on primary school students' emotional intelligence: the mediating effect of parenting styles and regional differences. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.753774>
- MacCallum, R. C., Browne, M. W., & Sugawara, H. M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. *Psychological methods*, 1(2), 130.
- Merve, K. S. & Traş, Z. (2022). Ergenlerin okula bağlanmalarında algılanan sosyal destek ve okulda öznel iyi oluşun rolü. *Mutluluk ve İyi Oluş Dergisi*, 7(13), 16-29. <https://doi.org/10.32739/usmut.2022.7.13.9>
- Minić, V., Jovanović, M., & Jovanović, D. (2020). Physical and health education in the modern primary school. *Facta Universitatis Series Physical Education and Sport*, 323. <https://doi.org/10.22190/fupes200114030m>
- Nasri, B., & Rouissi, M. (2023). The Gendered Socialization of Girls and Boys in Tunisian Schools. *Open Access Library Journal*, 10(6), 1-14.
- Norcia, A., Cannoni, E., & Bombi, A. (2022). Student-teacher relationship representation and school adjustment in primary school. *Ricerche Di Psicologia*, (1), 1-12. <https://doi.org/10.3280/rip2022oa13311>
- Ogelman, H. G., Demirci, F., & Güngör, H. (2022). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), 235-247.
- Öz, İ. (2017). *Çocukta uyum ve davranış bozuklukları*. İstanbul: Martı Yayıncılık.
- Özaslan, H., & Baba-Öztürk, M. (2022). Çocukları ilkokula başlayan ebeveynlerin okula hazırbulunuşluk ve okula uyum süreci hakkındaki görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 12(1), 213-237.
- Özdemir, A., & Battal, Ş. (2019). İlkokula erken yaşta başlayan öğrencilerin okula uyum süreci ve akademik başarı bağlamında yaşadıkları sorunlar. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 1633-1683.
- Pellerin, N. & Raufaste, É. (2020). Psychological resources protect well-being during the covid-19 pandemic: a longitudinal study during the french lockdown. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.590276>
- Podrekar Loredan, N., Kastelic, K., Burnard, M. D., & Šarabon, N. (2022). Ergonomic evaluation of school furniture in Slovenia: From primary school to university. *Work*, 73(1), 229-245.
- Priajana, N. (2022). The challenges of pre-service english language teachers: a reflection of their teaching practicum. *FLIP: Foreign Language Instruction Probe*, 1(1), 29-36.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2024), 15 (2), 1904-1928.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2024), 15 (2), 1904-1928.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Pristian, R., Wahyono, H., Witjaksono, M., & Nirbito, J. G. (2021). Study of Economic Literacy Level Among Primary School Students. *Ilkogretim Online, 20*(1).Ahmad, J. ve Kahan, M. (2016). A study of adjustment of secondary school teachers in relation to their educational qualification, experience and locality. *PARIPEX- Indian Journal of Research. 5*(2), 292-295.
- Rajkumar, R. (2023). Cultural values and changes in happiness in 78 countries during the covid-19 pandemic: an analysis of data from the world happiness reports. *Frontiers in Psychology, 14*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1090340>
- Schick, M., Kirk-Provencher, K., Goldstein, S., Nalven, T., & Spillane, N. (2021). A framework for the adaptation of positive psychological interventions to north american indigenous populations. *Prevention Science, 22*(7), 913-922. <https://doi.org/10.1007/s11121-021-01282-z>
- Segre, G., Campi, R., Scarpellini, F., Clavenna, A., Zanetti, M., Cartabia, M., & Bonati, M. (2021). Interviewing children: the impact of the COVID-19 quarantine on children's perceived psychological distress and changes in routine. *BMC pediatrics, 21*(1), 231.
- Simić, N., & Vukelić, M. (2023). The Transition to Vocational Secondary School in Serbia: A Two-Wave Moderated Mediation Study on School Climate, Teacher Support, Engagement and School Adjustment. *SAGE Open, 13*(1), 21582440231164899.
- Steinmayr, R., Lazarides, R., Weidinger, A. F., & Christiansen, H. (2021). Teaching and learning during the first COVID-19 school lockdown: Realization and associations with parent-perceived students' academic outcomes. *Zeitschrift für Pädagogische Psychologie*.
- Şen, Z., Özdiyar, Ö., & Gürten, E. (2018). Üstün yeteneklilere yönelik akademik çalışmaların sosyal ağ analizi. *Eğitim ve Bilim, 44*(197).
- Tiryaki, S. (2023). Riskler ve olanaklar arasında dijital ebeveynlik: Bibliyometrik bir analiz. *TRT Akademi, 8*(19), 746-765.
- Topses, G. (2007). Öğrenci davranışlarını etkileyen psikolojik etmenler ve sorunlar. L. Küçükahmet (Ed.). *Sınıf yönetimi* içinde (s. 11-40). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Weinstein, C. E., & Hume, L. M. (1998). *Study strategies for lifelong learning*. American Psychological Association.
- Yavuzer, H. (2007). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kalkan, F., Küçüker, E. & Alatlı, B. (2024). Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyumlarının İncelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 15*(2), 1904-1928.

DOI. 10.51460/baebd.1224102